

Prvorepubliková móda a styl

Přestože první republika byla obdobím vratkého míru mezi dvěma světovými válkami, tedy dobou od vzniku Československa v roce 1918 až do doby Mnichovské dohody v roce 1938, nebylo to (alespoň v počátcích) období strachu ani deprese. Spíše naopak - lidé si užívali svobodného státu, a hlavně poválečné euforie, a tomu odpovídala i tehdejší móda.

Móda těchto let byla nejen skutečně rozmanitá, ale hlavně vytvořila konečně prostor pro ženy, neboť tyto se začaly ve větší míře hlásit o slovo v atmosféře světové emancipace. V ženských šatních dostávaly prostor dříve výhradně mužské kousky oděvu, jako jsou například saka nebo kravaty.

Ještě před válkou bylo hlavním účelem oblečení něžného pohlaví co nejvíce zvýraznit ženskost a ladnost ženské siluety vypíchnutím ženských předností jako jsou boky, prsa a pas. Tato tendence ale s emancipací zcela mizí, a dokonce se pro ženy objevuje zcela převratný kalhotový kostým. Šaty jsou stále více nahrazovány sukněmi, které jsou doplňovány elegantními halenkami, což je zároveň i ekonomické, neboť tyto dvě samostatné části oděvu často stojí méně než samotné šaty a mohou se i rafinovaně kombinovat. Nezůstává stejný ani střih sukní, zatímco uvolněná dvacátá léta sukně zkracují, rozverná třicátá léta sukně zase prodlužují, ale zároveň rozšiřují, a tak dávají mnohem více volnosti. Co se týče obuvi, byly v módě především ženské mokasíny všech možných materiálů a střihů. Za nejlepší jsou ale považovány ty kožené. A drobný prvek ženskosti bylo možno podtrhnout mírným podpatkem.

Co se týká mužské části populace, zůstává v oblibě formální oděv stejného střihu jako dříve. Stále zde, především u starší generace, ale zůstává věrnost černým žaketům, vestám, klasickým pruhovaným kalhotám a botám ozdobeným psími dečkami. Mladší generace zase naopak polevují z konvencí a formálnosti a dávají přednost hlavně praktičnosti a pohodlí oděvu. Do módy pro ně přicházejí košile s měkkým límcem a obleky s volným střihem.

Čistě slavnostním a společenským oděvem vyšších vrstev je smoking, který nachází uplatnění na všech společenských akcích od divadla, přes slavnosti až po tradiční tančírny. Klasický černý smoking bývá doplněn čistě bílou košilí a spodní přední strana smokingu by měla být obloukovitě vykrojena.

Obvyklý šatník prvorepublikového muže je velmi tradiční a stále poměrně konzervativní. Každý takový muž by měl být vlastníkem klobouku, rukavic, kravaty a vestičky, a to v různých provedeních a stylech, aby se hodily pro každou příležitost. Barevné provedení, které by si měl na sebe muž vybrat, totiž vždy určovala příležitost. Například oficiální záležitosti se nikdy neobešly bez shora popsaného žaketového obleku, doplněného vhodnou kravatou nebo motýlkem. Oproti tomu divadlo nebo slavnost si u mužů vyžadovala sáhnout po fraku. Dá se říci, že pro oblékání mužů zde stále existovala poměrně přísná pravidla.

Další novinkou jsou poprvé publikované pánské časopisy, které mnohdy radily s výběrem vhodného outfitu pro kteroukoli příležitost. Co se týče inspirace módou, české obyvatelstvo se přiklápělo k módě anglické, zatímco na Slovensku byla velkou inspirací móda z Vídně. Na pomyslný vrchol oblíbených vzorů se dostává proužek. A velmi populárními barvami jsou námořnická modrá, indigová a klasické přírodní odstíny béžové, khaki a hnědé. Velkou novinkou mezi materiály na výrobu oděvů je mnohem pohodlnější vlněný tvíd. Pánové, kteří nemohou dopustit na lehký prvek extravagance, se neobejdou bez vzorů jako je pipetový nebo kárový.

Volnočasovým aktivitám začíná kralovat tzv. sportovní sako, vyráběné především z kůže nebo již zmíněného tvídu. Objevují se ale i safari košile, svetry, roláky nebo třeba pletené vestičky.

Jedno české rčení říká: „Za muže mluví vůz, za ženu šaty, ale boty hovoří za oba.“ Také v této době tomu není jinak. Od poloviny 19. stol. začínají vznikat první velké obuvnické továrny. Český trh má tak na výběr z malých tradičních rukodělných výrobků z malých dílen, velkých továren nebo zahraničního dovozu, který se v té době rozvíjel.

Nejznámější obuvnickou firmou se ale bezkonkurenčně stala zlínská společnost Baťa. Právě Baťovou zásluhou se Československo v té době stalo obuvnickou velmocí. Jeden z hlavních faktorů, co dodalo na oblibě Baťovým botám, byla právě cena, kterou v té době nedokázal nikdo překonat. Baťovy boty se daly sehnat už za 19 Kčs, což bylo i v té době něco neobvyklého.

Začaly se vyrábět různé boty pro všechny příležitosti a každý tak mohl mít doma několik párů pro různé události. Zvlášť se vyráběly boty sportovní, vycházkové, pracovní nebo společenské. Do módy přicházejí lepší a levnější materiály, jako je třeba guma, které nacházejí mnoho využití. Kromě gumáků nebo koupacích obuvi se z ní dá vyrobit kvalitní sportovní bota s pryžovou podešví.

Stejně jako v módě, i v OBLASTI obuvi zůstávají muži věrni tradicím a stále nejvíce nosí šněrovací nebo kotníčkovou obuv, ženy jsou i v módě uvolněnější a oblibují si lodičky nebo polobotky, pro praktičtější ženy jsou zde sandálky nebo střevíce na nižším podpatku. V polovině dvacátých let se začínají vyrábět boty s prodlouženou ostrou špičkou. Takové boty se hodí převážně k tanci. A ve třicátých letech přichází nový hit, a tím jsou lodičky pro ženy se šněrováním nebo ozdobným jazykem.

Jako materiály na výrobu bot pro ženy se používají nejčastěji textilie jako jsou atlasový satén, brokát nebo klot. Co se týká přírodních materiálů, používána byla kůže z hovězin nebo teletin. Barevných kombinací bylo mnoho. Mužská obuv byla vyráběna především z kaučuku nebo syrové gumy.

Největší průlom v obuvnictví zaznamenaly ale boty pro volný čas, kterým se začala přikládat větší váha. Poprvé v historii se začínají vyrábět boty na lyžování nebo bruslení a velkým převratem jsou Baťovy cvičky. Vznikají i pracovní boty pro lovce, rybáře nebo dřevorubce.

Jako módní doplňky ženám stále slouží šperky, ale především a hlavně klobouky. Ty také prodělaly výrazné změny. Zatímco před válkou byly běžné klobouky větší, výrazně zdobené stuhami, květinami a ptačími péry, klobouky dvacátých let jsou výrazně menší, zdobené jen mírně rozšířenými okraji a nepatrnou krepkou. Nejklasičtější je kulatý tvar, který obepíná celou hlavu. Ve třicátých letech se klobouky začínají nosit mírně na stranu, velikost zůstává stejná, ale zvětšuje se okraj, který se ozdobně vlní.

Na začátku dvacátých let a těsně po válce nemůžou chybět, jako módní doplněk každé ženy, dlouhé korále, pokud možno až po výstřih. Ve třicátých letech pak byly nahrazeny šátky. Mezi další šperky se začínají prosazovat i náramky, které si ženy konečně mohou dovolit kvůli krátkým rukávům. Ty se vyrábějí z jakýchkoli kovů nebo barevných materiálů, hlavně aby byly výrazné a krásné. Nejčastěji jsou z lazuritu, achátu, nefritu, jantaru nebo dalších mnoha materiálů.

Co se týká kabelek, jak je známe dnes, tak ty stále ještě neexistovaly. Sice už pár kabelek bylo, ale stále to nebyla běžná záležitost. Převážně byly malé, hlavně zdobené a vyšívané. Později je vystřídala tzv. psaníčka. Ta se vyráběla hlavně obdélníkového tvaru, určená pro nošení v podpaží.

Muži se zdobí hlavně hodinkami. Ty se nosí na řetízku a zastrčené v kapse u vesty. Až ve třicátých letech je vystřídaly klasické náramkové hodinky.

Dalšími tradičními mužskými doplňky mohou být dýmky, zdobené manžetové knoflíčky či rukavice.

Se zkracováním sukni si ženy začaly zkracovat i vlasy. Dříve dlouhé vlasy zdůrazňující ženskost nahradily účesy sotva po ramena. Vlasy se nosily krátké a rovné. Vznikl nový střih tzv. „do ztracena“, vzadu velmi krátké vlasy doplněné po stranách delšími. Emancipované ženy se nebály ani účesu bingle nebo tzv. „Estonského střihu“, který znamenal už úplně krátké vlasy. Až se začátkem let třicátých si ženy začaly vlasy vlnit a natáčet.

Kde emancipace žen na ženskosti ubrala, přidala v líčení. Ženy se nebály výrazného malování velmi rudých rtů, úzkého obočí v mírném obloučku a černých nebo kouřových stínů. Nepostradatelným pomocníkem každé ženy se stala pudřenka.

Prvorepubliková móda sledovala světové trendy, určitě za nimi nezaostávala: ženy chtěly být krásné, ale i moderní, také muži vsázeli na eleganci. K něžnému pohlaví byly módní trendy otevřenější a vstřícnější, odráželo to taky jejich vztah ke světu: dívky už nechtěly být uvázány u plotny a dětí, řídily auta, studovaly do té doby „mužské“ obory, angažovaly se v sociálním hnutí apod. S nostalgií můžeme vzpomínat na stylovost, uměřenost, ale v mnoha případech i mladistvost a odvážnost tehdejších modelů. Ano, ženy, měly jsme si z čeho vybrat a naše drahé protějšky s námi tvořily harmonické páry.